

SA'AD BIN ABI WAQQAS ﷺ

(Ditulis oleh: Muhammad Hafiz bin Hairol Anuar)

❖ Biografi Sahabat

Sa'ad bin Abi Waqqas ﷺ merupakan salah seorang tokoh agung dalam sejarah Islam yang memberi sumbangan besar dalam aspek dakwah, ketenteraan dan perluasan empayar Islam. Nama penuhnya ialah Sa'ad bin Malik bin Uhaib bin Abd Manaf bin Zuhrah, berasal daripada Bani Zuhri, iaitu kabilah yang sama dengan ibu Rasulullah ﷺ iaitu Aminah binti Wahab. Beliau diberi gelaran *Amir* (panglima) dan dikenali juga sebagai Abu Ishaq al-Qurasyi, az-Zuhri dan al-Makki¹⁹⁶. Beliau dilahirkan pada tahun 599 M bersamaan 23 tahun sebelum Hijrah dan memeluk Islam ketika berusia 17 tahun.¹⁹⁷ Sa'ad bin Abi Waqqas ﷺ termasuk dalam golongan sepuluh sahabat yang dijanjikan syurga serta tergolong dalam kumpulan *as-Sabiqun al-Awwalun*, iaitu mereka yang paling awal menerima Islam. Selain itu, beliau dikenali sebagai salah seorang daripada empat sahabat yang memiliki keteguhan jiwa luar biasa, sebaris dengan Umar ﷺ, Ali ﷺ dan Zubair ﷺ.

Sa'ad bin Abi Waqqas ﷺ mempunyai pertalian keluarga dengan Rasulullah ﷺ melalui sebelah ibunya. Ibunya berasal daripada keturunan Zuhri, jalur Aminah binti Wahab bin Abdul Manaf, iaitu keturunan yang rapat dengan keluarga Abu Waqqas. Ini disebut dalam riwayat bahawa Rasulullah ﷺ pernah menyatakan rasa bangga terhadap beliau sebagai “bapa saudara” Baginda dari jalur ibu.¹⁹⁸ Perkara ini menjadi sisi sejarah yang memperlihatkan keakraban emosi antara Baginda ﷺ dengan Sa'ad bin Abi Waqqas ﷺ. Beliau membesar sebagai pemuda Quraisy yang berakhlak baik, matang dalam berfikir dan disukai masyarakat kerana sikapnya yang tenang serta amanah. Walaupun hidup dalam suasana Jahiliah yang sarat dengan penyembahan berhala, arak dan hiburan melampau, beliau tidak terlibat dalam budaya tersebut.

¹⁹⁶ Imam Adz-Dzahabi, Ringkasan Siyar A'lam An-Nubala': Biografi Sahabat, Tabiin, Tabiut Tabiin dan Ulama Muslim, susunan Dr. Muhammad Hasan bin Aqil Musa Asy-Syarif (t.t.: Penerbit Buku Islam Rahmatan, n.d.)

¹⁹⁷ Khurshid Ahmad dan D. I. U. Wattoo, “Political Aspects & Impacts of Iranian Campaign Lead by Hazrat Saad bin Abi Waqqas (R.A),” *Pakistan Journal of Islamic Philosophy* 2, no. 2 (2020): 27–38, <https://www.pakjip.com/index.php/pjip/article/view/16>

¹⁹⁸ Abdurrahman Ra'fat al-Basya, 65 Manusia Langit: Perjalanan Hidup Sahabat Rasulullah SAW (Johor Bahru: Pustaka Azhar, 2024).

Ketajaman akal serta kesucian fitrahnya menyebabkan beliau cepat memahami kebenaran dakwah Rasulullah ﷺ.

❖ Sifat dan Keperibadian

Akhlak Terpuji dan Kehalusan Budi

Sa'ad bin Abi Waqqas ؓ terkenal sebagai sahabat yang berakhlak mulia, lembut dan berhati bersih. Beliau seorang yang pemalu, tidak tergesa-gesa dalam berbicara dan sentiasa menjaga lidah daripada menyakiti manusia.¹⁹⁹ Ketika dihina oleh seorang lelaki, beliau tidak membalas dengan kata-kata kasar, tetapi memilih berwuduk dan solat dua rakaat sebelum berdoa kepada Allah ﷻ. Keutamaan ini memperlihatkan ketenangan rohaninya dan keutamaan beliau meletakkan Allah ﷻ sebagai jalan penyelesaian setiap masalah.

Keteguhan Iman Walaupun Diuji Keluarga

Nilai iman Sa'ad ؓ terserlah apabila ibunya memaksa beliau meninggalkan Islam melalui mogok makan. Walaupun sangat menyayangi ibunya, Sa'ad ؓ tetap teguh mempertahankan akidah tanpa mengguris hati ibunya²⁰⁰. Peristiwa ini menjadi sebab turunnya Surah Luqman ayat 14–15:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِضْلُهُ فِي غَمَمِينَ أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ ﴿١٤﴾

Maksudnya: “Dan Kami wajibkan manusia berbuat baik kepada kedua ibu bapanya; ibunya telah mengandungnya dengan menanggung kelemahan demi kelemahan (dari awal mengandung hingga akhir menyusunya) dan tempoh menceraikan susunya ialah dalam masa dua tahun; (dengan yang demikian) bersyukurlah kepadaKu dan kepada kedua ibu bapamu; dan (ingatlah), kepada Akulah jua tempat kembali (untuk menerima balasan).”

وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ

أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

¹⁹⁹ Adz-Dzahabi, *Ringkasan Siyar A'lam An-Nubala'*.

²⁰⁰ Al-Basya, 65 Manusia Langit: Perjalanan Hidup Sahabat Rasulullah SAW

Maksudnya: “Dan jika mereka berdua mendesakmu supaya engkau mempersekutukan denganKu sesuatu yang engkau - dengan fikiran sihatmu - tidak mengetahui sungguh adanya maka janganlah engkau taat kepada mereka; dan bergaulah dengan mereka di dunia dengan cara yang baik. Dan turutlah jalan orang-orang yang rujuk kembali kepadaKu (dengan tauhid dan amal-amal yang soleh). Kemudian kepada Akulah tempat kembali kamu semuanya, maka Aku akan menerangkan kepada kamu segala yang kamu telah kerjakan.”

(Surah Luqman ayat 14–15)

Ayat ini mengajar bahawa berbuat baik kepada ibu bapa tidak boleh mengatasi ketaatan kepada Allah ﷻ. Sikap Sa’ad ؓ menunjukkan ketegasan berpegang pada kebenaran, menjadi teladan bagi kita yang kadang-kadang berdepan tekanan untuk mengikut kehendak orang lain.

Keberanian dan Keunggulan Ketenteraan

Sa’ad ؓ ialah pemanah pertama dalam Islam dan antara pahlawan paling tepat bidikannya. Dalam Perang Uhud, Rasulullah ﷺ bersabda: “*Panahlah wahai Sa’ad, ayah dan ibuku menjadi tebusanmu!*”²⁰¹ Perkara ini menunjukkan satu pujian istimewa yang tidak diberikan kepada sahabat lain. Beliau sentiasa berada di barisan hadapan, memanah musuh bertubi-tubi dan melindungi Rasulullah ﷺ dengan penuh keberanian. Keberaniannya lahir daripada iman yang kukuh, bukan emosi atau kemarahan.

Doa Mustajab dan Kejernihan Jiwa

Rasulullah ﷺ pernah berdoa agar doa Sa’ad ؓ dimakbulkan Allah ﷻ. Kerana itu, beliau sangat berhati-hati agar tidak menzalimi sesiapa. Beliau digambarkan sebagai sahabat yang mudah menangis kerana takut kepada Allah ﷻ, menunjukkan kelembutan jiwa di sebalik ketangkasnya sebagai panglima perang.²⁰²

Kebijaksanaan Strategi dan Kepimpinan Berhikmah

Selain keberanian, Sa’ad ؓ memiliki kecerdasan strategi yang luar biasa. Dalam Perang Qadisiyyah, beliau mengatur strategi secara teliti, mendengar pandangan panglima, serta mengurangkan risiko korban meskipun dirinya sakit. Kejayaannya bukan hanya disebabkan kekuatan tentera, tetapi kerana kebijaksanaannya memahami keadaan dengan

²⁰¹ Al-Basya, 65 Manusia Langit: Perjalanan Hidup Sahabat Rasulullah SAW

²⁰² Al-Basya, 65 Manusia Langit: Perjalanan Hidup Sahabat Rasulullah SAW

membaca situasi ketika pertempuran dan mengenal pasti cara musuh bertindak.²⁰³ Beliau bukan sekadar pahlawan, tetapi pemimpin yang bijaksana memahami bahawa kepimpinan adalah amanah daripada Allah. ﷺ.

❖ Kehidupan Sebelum Islam

Sebelum kedatangan Islam, kehidupan Sa'ad bin Abi Waqqas ﷺ sudah menunjukkan ciri-ciri seorang pemuda istimewa yang seakan disiapkan oleh Allah ﷻ untuk memikul tanggungjawab besar dalam sejarah Islam. Beliau berasal daripada keluarga Bani Zuhrah, iaitu kabilah Quraisy yang mempunyai kedudukan mulia dan hubungan rapat dengan keturunan Rasulullah ﷺ melalui ibu Baginda, Aminah binti Wahab. Latar keluarga terhormat ini tidak menjadikan beliau angkuh, sebaliknya beliau membesar sebagai pemuda yang tenang, berakhlak halus dan menjauhi hiburan Jahiliyah, sebagaimana digambarkan oleh Imam al-Dzahabi dalam *Siyar A'lam an-Nubala'*. Beliau sudah menunjukkan kematangan dan kelembutan sejak usia muda, berbeza daripada pemuda Quraisy lain yang gemar mengikuti adat tidak bermoral.²⁰⁴

Dalam suasana Mekah yang penuh dengan penyembahan berhala dan adat syirik, Sa'ad ﷺ tetap menjaga fitrahnya daripada kerosakan akidah. Dalam *Tabaqat al-Kabir*, Ibn Sa'd meriwayatkan bahawa beliau tidak pernah menyembah berhala, tidak menyentuh arak dan tidak mengikuti ritual yang bercanggah dengan akal.²⁰⁵ Beliau menolak penyembahan patung seperti Latta, Uzza dan Manat, walaupun ia menjadi tradisi yang diagungkan masyarakat. Hal ini menunjukkan bahawa, ketegasan dalaman dan kecerdasan rohani yang luar biasa, seolah-olah hatinya sudah bersedia menerima kebenaran sebelum wahyu diturunkan.

Selain itu, Sa'ad ﷺ sejak kecil memang mempunyai hati yang baik dan bersih. Beliau tidak tertarik kepada amalan Jahiliyah di sekelilingnya, sebaliknya lebih cenderung kepada perkara yang membawa kebaikan. Beliau tidak gemar pergaulan sia-sia, tetapi memilih kehidupan disiplin dan berfokus. Sifat ini menjadikan hatinya mudah menerima Islam tanpa keraguan apabila dakwah Rasulullah ﷺ sampai kepadanya kelak.

²⁰³ Ahmad and Wattoo, "Political Aspects & Impacts," 27–38.

²⁰⁴ Adz-Dzahabi, *Ringkasan Siyar A'lam An-Nubala'*.

²⁰⁵ Ibn Sa'd, *Kitab at-Tabaqat al-Kabir*, vol. 3.

Di samping itu, Sa'ad terkenal sebagai pemuda yang sangat mahir dalam seni memanah. Latihan berterusan sejak kecil menjadikannya pemanah paling tepat dalam kalangan Quraisy sebelum Islam. Beliau digambarkan menghabiskan banyak masa melatih fokus, kekuatan dan ketangkasan, satu latihan yang kelak menjadikan beliau pahlawan terbilang dalam sejarah Islam.²⁰⁶ Disiplin tinggi ini menerapkan ketenangan mental dan kekuatan fizikal yang menjadi antara keistimewaan besarnya.

Kehidupan keluarga turut memainkan peranan penting dalam membentuk peribadinya. Ibunya, Hamnah binti Abi Sufyan, ialah wanita tegas dan berpengaruh. Walaupun beliau kemudian menjadi ujian besar selepas Sa'ad memeluk Islam, sebelum itu hubungan mereka membentuk adab dan ketelitian emosinya. Sa'ad dikenali sebagai anak yang patuh, sopan dan menjaga hati ibunya, suatu sifat yang menggambarkan kelembutan hatinya walaupun dirinya kelak menjadi panglima besar Islam.

Dari sudut sosial, Sa'ad menikmati kehidupan yang selesa sebagai pemuda Quraisy, tetapi beliau tidak sombong atau membezakan status. Beliau bergaul dengan semua lapisan masyarakat dan tidak menonjolkan kemewahan. Sifat rendah diri ini menjadikan beliau disenangi masyarakat dan membentuk karakter kepimpinan yang matang sejak awal. Sebahagian riwayat menyebut bahawa beliau pernah bermimpi melihat cahaya dalam kegelapan sebelum Islam²⁰⁷, seolah-olah Allah telah memberi petanda awal hidayah. Mimpi ini digambarkan sebagai tanda hati beliau sedang mencari kebenaran. Hal ini mengukuhkan bahawa Sa'ad sememangnya dipersiapkan melalui fitrah bersih, pengalaman hidup yang matang dan pencarian rohani yang tulus.

Secara keseluruhannya, kehidupan Sa'ad bin Abi Waqqas sebelum Islam menunjukkan bahawa beliau adalah pemuda yang dibentuk dengan disiplin, kerohanian yang jernih dan kepekaan akhlak yang tinggi. Beliau bukan sahaja menjauhi budaya Jahiliah secara sedar, tetapi juga melatih dirinya menjadi insan yang tenang dan bertanggungjawab. Kesemua sifat ini menjadikannya antara individu paling bersedia menerima ajaran Tauhid apabila Rasulullah menyeru manusia kepada Islam. Justeru, pengislaman Sa'ad bukanlah suatu kebetulan, tetapi hasil proses pembentukan diri yang panjang dan penuh hikmah dari Allah .

²⁰⁶ Adz-Dzahabi, *Ringkasan Siyar A'lam An-Nubala'*.

²⁰⁷ Al-Basya, 65 Manusia Langit: Perjalanan Hidup Sahabat Rasulullah SAW

❖ Sumbangan Kepada Islam

Setelah memeluk Islam pada usia 17 tahun, Sa'ad bin Abi Waqqas ﷺ segera muncul sebagai salah seorang sahabat ﷺ terpenting dalam kelompok *as-Sabiqun al-Awwalun*. Pengislamannya dalam fasa dakwah rahsia menunjukkan keteguhan prinsip dan kecerdasan rohani yang membuatkan beliau terpilih oleh Allah ﷻ untuk menyertai perjuangan awal Islam. Beliau merupakan pemuda yang matang, berhati bersih dan berani mempertahankan Rasulullah ﷺ sejak hari pertama ujian dakwah bermula²⁰⁸. Keimanan awal ini membentuk asas kukuh dalam dirinya sehingga beliau menjadi antara pembela terawal Islam ketika umat Islam masih berada dalam keadaan lemah dan ditekan oleh Quraisy.

Pada peringkat awal dakwah, Sa'ad ﷺ terlibat dalam pertemuan rahsia, solat sembunyi di lereng bukit serta mempertahankan sahabat ﷺ yang diserang musyrikin. Beliau adalah sahabat pertama yang menumpahkan darah musyrikin demi mempertahankan seorang Muslim²⁰⁹. Keberanian ini membuktikan bahawa Islam telah mengubah dirinya menjadi pejuang yang teguh atas kebenaran, bukan sekadar pemuda Quraisy biasa.

Peranan Sa'ad ﷺ semakin terserlah dalam peperangan besar. Dalam Perang Badar, beliau menjadi pemanah utama tentera Islam dan terus teguh walaupun adiknya, Umair, gugur syahid. Keberaniannya mencapai kemuncak dalam Perang Uhud apabila Rasulullah ﷺ memuji ketepatan panahannya dengan sabda: *"Panahlah wahai Sa'ad, ayah dan ibuku menjadi tebusanmu!"*²¹⁰ Pengiktirafan ini menunjukkan kedudukannya sebagai pelindung utama Rasulullah ﷺ pada saat-saat paling genting. Beliau turut memainkan peranan penting dalam Khandak, Hunain dan Tabuk, menjadikannya antara tokoh ketenteraan paling dihormati dalam kalangan sahabat.

Setelah kewafatan Rasulullah ﷺ, Sa'ad ﷺ memainkan peranan besar dalam perluasan wilayah Islam. Pada zaman Khalifah Umar ﷺ, beliau dilantik sebagai panglima agung tentera Islam dalam kempen pembukaan Parsi. Beliau dipilih kerana integriti, disiplin dan kecerdasan strategiknya.²¹¹ Dalam Perang Qadisiyyah, Sa'ad ﷺ memimpin tentera Islam walaupun sedang

²⁰⁸ Adz-Dzahabi, *Ringkasan Siyar A'lam An-Nubala'*.

²⁰⁹ Ibn Sa'd, *Kitab at-Tabaqat al-Kabir*, vol. 3.

²¹⁰ Al-Basya, 65 Manusia Langit: Perjalanan Hidup Sahabat Rasulullah SAW

²¹¹ Ahmad and Wattoo, "Political Aspects & Impacts," 27–38.

sakit, namun tetap mengatur strategi dengan tenang dan teliti sehingga berjaya menjatuhkan Empayar Parsi.²¹² Kejayaan ini menjadi salah satu peristiwa terpenting dalam sejarah Islam.

Selepas kemenangan tersebut, Sa'ad ؓ dilantik sebagai gabenor Kufah. Menurut riwayat *Tabaqat al-Kabir*, beliau membangunkan struktur pentadbiran yang sistematik, membina masjid besar dan memastikan keadilan ditegakkan tanpa mengambil manfaat duniawi daripada jawatannya²¹³. Kepimpinannya yang bersih dan amanah menjadikan Kufah berkembang sebagai pusat ilmu dan ketenteraan yang penting.

Selain itu, Sa'ad ؓ turut menyumbang sebagai pendakwah antarabangsa. Sa'ad ؓ telah dihantar sebagai utusan ke China pada era Khalifah Uthman ؓ.²¹⁴ Catatan Dinasti Tang dan rekod sejarah setempat menunjukkan kedatangannya ke Guangzhou, menjadikan beliau antara tokoh awal yang membuka hubungan diplomatik Islam–China. Pendekatan dakwahnya bersifat lembut, menghormati budaya setempat dan mengutamakan keamanan, selari dengan prinsip dakwah Islam. Kehadiran beliau di China juga dikaitkan dengan kewujudan awal Masjid Huaisheng yang menjadi simbol permulaan komuniti Muslim di wilayah tersebut.

Secara keseluruhannya, peranan Sa'ad bin Abi Waqqas ؓ setelah memeluk Islam amat luas dan berpengaruh. Beliau bukan sahaja pahlawan yang mempertahankan Rasulullah ﷺ, tetapi juga panglima besar yang membuka empayar Parsi, pentadbir yang amanah dan pendakwah yang membawa Islam ke dunia luar. Peranan besarnya dalam ketenteraan, dakwah, kepimpinan dan hubungan luar menjadikan Sa'ad ؓ antara tokoh yang sangat berpengaruh dalam pembinaan tamadun Islam.

❖ Dalil Berkaitan Sahabat

Walaupun al-Quran tidak menyebut nama Sa'ad bin Abi Waqqas ؓ secara khusus, beberapa ayat diturunkan berhubung rapat dengan peristiwa yang melibatkan beliau, menunjukkan kedudukannya yang istimewa dalam kalangan sahabat Rasulullah ﷺ. Antara ayat terpenting ialah Surah Luqman ayat 14 hingga 15 yang turun berikutan penentangan

²¹² Ahmad and Wattoo, "Political Aspects & Impacts,"

²¹³ Ibn Sa'd, *Kitab at-Tabaqat al-Kabir*, vol. 3.

²¹⁴ Muhammad Aqil Bin Mohd Azman, Musa Bin Mohamad, Mohd Zamrus Bin Mohd Ali, & Muhammad Faqif Bin Abd. Salam. (n.d.). Dakwah Saad bin Abi Waqqas Ke China, Seminar Dakwah & Wahdah al-Ummah 2022, Interaksi Dakwah di Malaysia Merentas Zaman, 14-15 Julai 2022, Fakulti Pengajian Islam, UKM.

ibunya yang memaksa beliau meninggalkan Islam. Dalam peristiwa itu, ibunya, Hamnah binti Abi Sufyan, melakukan mogok makan dan enggan bercakap dengan Sa'ad ؓ sebagai tekanan emosi. Sa'ad ؓ tetap menunjukkan akhlak sopan, lembut dan taat sebagai seorang anak, namun tidak berganjak daripada akidahnya. Lalu, Allah ﷻ menurunkan ayat tersebut sebagai panduan umat Islam untuk berbuat baik kepada ibu bapa tetapi tidak mentaati mereka dalam perkara yang membawa kepada kesyirikan. Ayat ini menjadi hujah kuat bahawa keteguhan Sa'ad ؓ dalam mempertahankan tauhid mendapat pengiktirafan al-Quran, sekali gus memperlihatkan kedudukannya sebagai simbol ketaatan yang seimbang antara kasih kepada ibu bapa dan kecintaan kepada agama.

Selain itu, Sa'ad ؓ turut menerima pengiktirafan besar melalui banyak hadis sahih yang menggambarkan kedudukannya yang sangat tinggi di sisi Rasulullah ﷺ. Antara hadis paling masyhur ialah sabda Baginda dalam Perang Uhud, *“Panahlah wahai Sa'ad! Ayah dan ibuku menjadi tebusanmu”*. Hadis ini diriwayatkan oleh al-Bukhari dan Muslim dan ia merupakan bentuk pujian paling tinggi yang Rasulullah ﷺ berikan kepada seorang sahabat secara individu. Ulama hadis menjelaskan bahawa ungkapan Baginda ﷺ itu adalah doa, motivasi dan pengiktirafan terhadap keberanian Sa'ad ؓ yang melindungi Rasulullah ﷺ pada saat tentera musyrikin menyerang secara bertubi-tubi. Ungkapan “ayah dan ibuku sebagai tebusanmu” jarang sekali diucapkan oleh Baginda ﷺ dan hak istimewa ini menunjukkan keberanian serta sumbangan Sa'ad ؓ yang tiada tandingannya dalam mempertahankan Baginda ﷺ.

Hadis lain yang membuktikan keistimewaan Sa'ad ؓ ialah doa Rasulullah ﷺ kepada beliau:

“Ya Allah, kabulkanlah doa Sa'ad apabila dia berdoa.”

(Riwayat al-Tirmizi dan al-Hakim)

Doa ini menjadikan beliau seorang sahabat yang mustajab doanya. Riwayat dalam *Siyar A'lam an-Nubala'* turut mencatatkan beberapa peristiwa yang menunjukkan doa Sa'ad ؓ dimakbulkan, terutama apabila beliau berdoa untuk menegakkan keadilan dalam situasi fitnah.

Selain hadis di atas, terdapat juga hadis sahih yang menunjukkan kedudukan Sa'ad ؓ dalam kalangan sahabat terpilih. Antara yang paling utama ialah hadis 10 sahabat yang dijamin syurga, di mana Sa'ad bin Abi Waqqas ؓ disebut secara jelas bersama Abu Bakar, Umar,

Uthman, Ali, Talhah, Zubair, Abdul Rahman bin Auf, Sa'id bin Zaid dan Abu Ubaidah bin al-Jarrah. Hadis ini diriwayatkan oleh al-Tirmizi dan Ibn Majah. Penyertaan Sa'ad ﷺ dalam kelompok eksklusif ini membuktikan keimanan, pengorbanan dan kedudukan istimewanya di sisi Rasulullah ﷺ dan dalam sejarah Islam.

Refleksi dan Pengajaran

1. Sebagai seorang Muslim, keikhlasan dalam setiap perbuatan adalah kunci kejayaan. Setiap tindakan yang dilakukan kerana Allah ﷻ akan membawa keberkatan berbanding dilakukan semata-mata untuk pujian manusia.
2. Islam mengajar kita untuk berpegang teguh kepada akidah walaupun berdepan dengan tekanan daripada orang yang paling kita rapat.
3. Sifat keberanian bukan hanya diukur melalui kekuatan fizikal tetapi melalui kesanggupan mempertahankan kebenaran walaupun sendirian. Seorang Muslim perlu berani menolak kebatilan, menjaga maruah diri serta teguh dengan Islam walaupun dikelilingi pelbagai cabaran dan pengaruh yang bertentangan dengan agama.
4. Sebagai seorang pemimpin yang berjaya tidak hanya bergantung kepada kekuatan atau kedudukan semata-mata tetapi kepada kebijaksanaan membuat keputusan dengan tenang.
5. Islam menuntut kita menjaga amanah yang dipikul dengan jujur, bukan untuk bermegah dengan jawatan yang dipegang, sebaliknya, pemimpin yang benar ialah mereka yang mengutamakan tanggungjawab serta tetap hidup sederhana walaupun memegang jawatan yang tinggi.